

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 27.11.2013
COM(2013) 822 final

2013/0408 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

**rikoksesta epäiltyjä ja syytettyjä lapsia koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa
menettelyissä**

{SWD(2013) 480 final}

{SWD(2013) 481 final}

{SWD(2013) 492 final}

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

1. Tällä ehdotuksella Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi on tarkoitus asettaa kaikkialla Euroopassa yhteiset vähimmäisvaatimukset sellaisten lasten oikeuksille, jotka ovat rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltynä tai syytettynä tai neuvoston puitepäättöksen 2002/584/YOS mukaisen menettelyn, jäljempänä 'eurooppalaista pidätysmääräystä koskeva menettely', kohteena.
2. Tukholman ohjelmassa¹ painotetaan voimakkaasti yksilön oikeuksien vahvistamista rikosoikeudellisissa menettelyissä. Sen 2.4 kohdassa Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota tekemään ehdotuksia edeten vaiheittain epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksien vahvistamisessa ottamalla käyttöön oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskeviin oikeuksiin sovellettavat yhteiset vähimmäisvaatimukset. Tämä toimenpide kuuluu lapsen oikeuksia koskevaan EU:n toimintasuunnitelmaan², johon ovat myötävaikuttaneet Euroopan parlamentti, alueiden komitea, talous- ja sosiaalikomitea ja Euroopan neuvosto sekä keskeiset sidosryhmät, kuten UNICEF, jäsenvaltioiden lapsiasiavaltuutetut ja kansalaisyhteiskunta.
3. Tähän mennessä on annettu kolme säädöstä: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä³ hyväksyttiin lokakuussa 2010, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä⁴ toukokuussa 2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/48/EU oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin⁵ 22. lokakuuta 2013. Toimenpiteet, jotka koskevat epäiltyjen ja syytettyjen oikeutta saada vapaudenmenetyksen aikana ensivaiheen oikeusapua, esitetään tämän aloitteen kanssa samassa paketissa, johon kuuluu myös direktiivi eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä.
4. Tässä direktiiviehdotuksessa asetetaan vähimmäissäännöt rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltynä tai syytettynä olevien lasten oikeuksille. Näin edistetään perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 4, 6, 7, 24, 47 ja 48 artiklan soveltamista. Kyseiset artikkelit nojautuvat Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3, 5, 6 ja 8 artiklaan, sellaisina kuin niitä on tulkinnut Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, joka on oikeuskäytännössään asettanut vaatimuksia erityistakeiden antamisesta haavoittuvassa asemassa oleville, ja erityisesti lapsille. Oikeuskäytännön mukaan

¹ EUVL C 115, 4.5.2010, s. 1.

² Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, 15.2.2011, KOM(2011) 60 lopullinen.

³ Direktiivi 2010/64/EU oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 280, 26.10.2010, s. 1.

⁴ Direktiivi 2012/13/EU tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 142, 1.6.2012, s. 1.

⁵ Direktiivi 2013/48/EU oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin, EUVL L 294, 6.11.2013, s. 1.

menettelyn oikeudenmukaisuus ja oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin edellyttävät, että henkilö pystyy ymmärtämään, mistä menettelyssä on kyse, osallistumaan siihen ja käyttämään oikeuksiaan tehokkaasti sekä saamaan yksityisyyden suojan. Tässä direktiivissä olisi säädettävä lasten menettelytakeiden vahvistamisesta näillä edellytyksillä.

5. Nämä toimenpiteet olisi pantava täytäntöön ottaen huomioon perusoikeuskirjan 24 artiklassa tarkoitettu lapsen etu.
6. Rikosoikeudellisissa menettelyissä toimivien toimivaltaisten viranomaisten olisi aina ollessaan yhteydessä epäiltyihin ja syytettyihin lapsiin tunnustettava heidän asemansa ja kohdeltava heitä kunnioittavasti, arvostavasti ja ammattimaisesti henkilökohtaisella ja syrjimättömällä tavalla. Tämä myös helpottaisi rikosoikeusjärjestelmän kanssa tekemisiin joutuneiden lasten sopeutumista takaisin yhteiskuntaan. Tässä direktiivissä esitettyjä oikeuksia sovelletaan epäiltyihin ja syytettyihin lapsiin syrjimättömällä tavalla, myös heidän oleskeluoikeudellisen asemansa osalta.
7. Tämä toimenpide esitetään yhdessä haavoittuvassa asemassa olevien, rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyjen ja syytettyjen ja haavoittuvassa asemassa olevien, eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan menettelyn kohteena olevien henkilöiden menettelytakeita koskevan komission suosituksen kanssa.
8. Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 82 artiklan 2 kohtaan.
9. Oikeudesta tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin, oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja puolustukseen määrätään Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklassa sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen, jäljempänä 'Euroopan ihmisoikeussopimus', 6 artiklassa. Näiden oikeuksien tehokas käyttö riippuu pitkälti epäillyn tai syytetyn kyvystä seurata menettelyä ja osallistua siihen täysipainoisesti, mitä voi rajoittaa hänen ikänsä, kypsymättömyytensä tai vajavuutensa. Tämä tarkoittaa, että lapsia ja haavoittuvassa asemassa olevia aikuisia varten on toteutettava erityistoimenpiteitä, joilla varmistetaan, että he voivat osallistua menettelyyn tehokkaasti ja että heidän oikeutensa oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin toteutuu samassa määrin kuin muilla epäillyillä ja syytetyillä.⁶
10. Koska haavoittuvassa asemassa olevalle aikuiselle ei ole yhteistä määritelmää, komissio on toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteisiin liittyvät näkökohdat huomioon ottaen tässä vaiheessa pidättäytynyt laajentamasta tämän direktiivin soveltamisalaa haavoittuvassa asemassa oleviin aikuisiin. Sen sijaan komissio antaa suosituksen, jossa jäsenvaltioita kehoitetaan ottamaan käyttöön haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä koskevia takeita.

2. KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

11. Asiantuntijoiden kanssa on pidetty kolme kokousta, 23. syyskuuta 2011, 26. huhtikuuta 2012 ja 11. joulukuuta 2012. Jäsenvaltioiden edustajat sekä paneeli, jossa oli asiantuntijoina Euroopan neuvoston, International Association of Youth and

⁶ Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen arvioidessa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mahdollista loukkaamista sellaisten epäiltyjen tai syytettyjen osalta, joiden voidaan sanoa olevan haavoittuvassa asemassa, periaatteena on ollut keskittyä siihen, onko henkilö voinut "osallistua tehokkaasti" oikeudenkäyntiin.

Family Judges and Magistrates -järjestön ja Yhdistyneiden kansakuntien edustajia sekä lapsiasioihin erikoistuneita lääkäreitä ja oikeusalan toimijoita, keskustelivat toimenpiteistä, joita voitaisiin toteuttaa EU:n tasolla lasten ja haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelun parantamiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä.

12. Komissio on toteuttanut vaikutusten arvioinnin säädösehdotuksen perustaksi. Vaikutusten arviointia koskeva raportti on saatavana internetosoitteessa <http://ec.europa.eu/governance>.

3. EHDOTUKSEN OIKEUDELLINEN SISÄLTÖ

1 artikla – Kohde

13. Direktiivin kohteena on vähimmäissääntöjen asettaminen rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyinä tai syytettyinä olevien lasten ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan menettelyn kohteena olevien lasten oikeuksille.

2 artikla – Soveltamisala

14. Direktiiviä sovelletaan lapsiin eli henkilöihin, jotka ovat alle 18-vuotiaita silloin, kun heitä epäillään tai syytetään rikoksesta, menettelyn päättymiseen asti.
15. Tämä direktiivi ei vaikuta lasten rikosoikeudellisen vastuun ikärajaa koskeviin kansallisiin sääntöihin. Tällä tarkoitetaan ikää, jolloin lapsi tulee rikosoikeudellisesti vastuulliseksi teoistaan.
16. Joissakin jäsenvaltioissa lapsia, jotka ovat syyllistyneet rikoksena pidettävään tekoon, ei kansallisen lainsäädännön mukaisesti aseteta rikosoikeudelliseen menettelyyn, vaan heihin sovelletaan muita menettelyjä, jotka voivat johtaa tiettyjen rajoittavien toimenpiteiden määräämiseen (esim. suojelu- ja koulutustoimenpiteet). Tällaiset menettelyt eivät kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan.

3 artikla – Määritelmät

17. Kansainvälisen oikeuden välineiden⁷ mukaan lapsena pidetään jokaista alle 18-vuotiasta henkilöä.

4 artikla – Lasten tiedonsaantioikeus

18. Lapselle olisi viipymättä annettava tiedot hänelle tämän direktiivin nojalla kuuluvista oikeuksista, jotka täydentävät direktiivin 2012/13/EU 3–7 artiklassa säädettyjä oikeuksia, ellei ole kyse direktiivin 2012/13/EU 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista vähäisistä rikkomuksista.
19. Jos lapsi menettää vapautensa, oikeuksia koskevassa ilmoituksessa, joka on annettava lapselle direktiivin 2012/13/EU 6 artiklan mukaisesti, on viitattava myös tässä direktiivissä säädettyihin oikeuksiin.
20. Tämän direktiivin täytäntöönpanossa olisi sovellettava oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä annetussa direktiivissä 2010/64/EU asetettuja vaatimuksia.

5 artikla – Vanhempainvastuunkantajan tiedonsaantioikeus

21. Tässä direktiivissä säädetään vanhempainvastuunkantajan tai sopivan aikuisen tiedonsaantia koskevista täydentävistä lisätakeista, jotta voidaan ottaa huomioon

⁷ YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista, 1 artikla.

lasten erityistarpeet niin, että kyseistä henkilöä koskevan rikosoikeudellisen menettelyn tai minkään muun rikosoikeudellisen menettelyn asianmukainen sujuminen ei vaarannu.

22. 'Vanhempainvastuunkantajalla' tarkoitetaan henkilöä tai laitosta, jolla on vanhempainvastuu lapseen nähden, kuten tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa 27 päivänä marraskuuta 2003 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2201/2003 määritellään.
23. Vanhempainvastuunkantajalla on tärkeä rooli lapsen henkisen ja psyykkisen tukemisen ja riittävän opastamisen varmistamisessa. Vanhempainvastuunkantajalla on mahdollisuus parantaa epäillyn lapsen puolustautumisoikeuksien suojelua (esim. avustajan nimittäminen tai päätös hakea muutosta ratkaisuun). Lisäksi vanhemmat ovat myös oikeudellisessa vastuussa lapsensa toiminnasta ja heidät voidaan asettaa siviilioikeudelliseen vastuuseen.
24. Säännös vastaa kansainvälisiä sääntöjä, kuten Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivoja lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä, Beijingin sääntöjä ja YK:n lapsen oikeuksien komitean yleistä huomautusta nro 10 (2007) lapsen oikeuksista nuoriso-oikeudessa.
25. Jos vanhempainvastuunkantajan tiedonsaanti on lapsen etujen vastaista, tiedonsaantioikeutta ei pitäisi soveltaa. Näin voi olla esimerkiksi, jos vanhempainvastuunkantaja on ollut mukana samassa rikoksessa kuin lapsi ja tilanteeseen liittyy eturistiriita. Tällaisessa tapauksessa tiedot annetaan jollekin muulle sopivalle aikuiselle, jota pyydetään olemaan läsnä. 'Jollakin muulla sopivalla aikuisella' tarkoitetaan sukulaista tai lapseen sosiaalisessa suhteessa olevaa henkilöä (joka ei ole vanhempainvastuunkantaja), joka todennäköisesti asioi viranomaisten kanssa ja mahdollistaa lapsen prosessuaalisten oikeuksien toteutumisen.

6 artikla – Oikeus avustajaan

26. Artiklassa varmistetaan rikosoikeudellisessa menettelyssä epäiltyjen ja syytettyjen lasten pakollinen avustajan käyttö.
27. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 3 kohdan c alakohdassa ja perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklassa taataan henkilön oikeus avustajaan. Direktiivissä 2013/48/EU säädetään tätä oikeutta koskevista yleisistä säännöistä, jotka koskevat rikosoikeudellisissa menettelyissä kaikkia epäiltyjä ja syytettyjä. Siinä kuitenkin annetaan epäillyille ja syytetyille mahdollisuus luopua oikeudesta käyttää avustajaa. Tässä direktiivissä säädetään lisätakeena, että lapset eivät voi luopua tästä oikeudesta.
28. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on toistuvasti korostanut, kuinka tärkeää on, että lapsilla on avustaja menettelyjen alusta lähtien ja poliisikuulustelujen aikana, ja tuonut esiin, että luopuminen oikeudesta avustajaan voi merkitä heille huomattavia riskejä. Avustajan käytön tärkeys lasten kannalta on tunnustettu myös kaikissa kansainvälisissä säännöissä, kuten Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivoissa lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä⁸, Beijingin säännöissä⁹ ja YK:n

⁸ 37(–43) kohta.

⁹ 15.1 kohta.

lapsen oikeuksien komitean yleisessä huomautuksessa nro 10 (2007) lapsen oikeuksista nuoriso-oikeudessa¹⁰.

29. Tiettyjen vähäisten rikkomusten kohdalla avustajan pakollinen käyttö olisi kuitenkin kohtuutonta. Tämä koskee erityisesti vähäisiä liikenne rikkomuksia, yleisten kunnallisten määräysten vähäisiä rikkomisia ja vähäistä yleisen järjestyksen loukkaamista, joita joissakin jäsenvaltioissa pidetään rikoksina. Kun on kyse tällaisista teoista, muiden toimivaltaisten viranomaisten kuin syyttäjän tai rikosasioissa toimivaltaisen tuomioistuimen ei tarvitse varmistaa tähän direktiiviin perustuvaa avustajan pakollista käyttöä.

7 artikla – Oikeus yksilölliseen arviointiin

30. Artiklalla varmistetaan, että lapsella on oikeus yksilölliseen arviointiin. Tällainen yksilöllinen arviointi tarvitaan, jotta voidaan selvittää lapsen erityistarpeet suojelun, koulutuksen ja yhteiskuntaan uudelleensopeutumisen osalta ja määrittää, missä määrin hän tarvitsee erityistoimenpiteitä rikosoikeudellisen menettelyn aikana. Lasten henkilökohtaiset ominaisuudet, kypsyystaso ja taloudellinen ja sosiaalinen tausta voivat olla hyvin erilaisia.
31. Yksilöllinen arviointi olisi tehtävä sopivassa menettelyn vaiheessa ja viimeistään ennen syytteeseen asettamista. Arviointi olisi tallennettava kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
32. Yksilöllisen arvioinnin yhteydessä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota lapsiin, jotka ovat osallistuneet rikolliseen toimintaan, johon heidät on pakotettu ihmiskaupan uhreina, rajoittamatta kuitenkaan direktiivin 2011/36/EU 8 artiklan soveltamista.
33. Tällaisen arvioinnin laajuutta ja yksityiskohtaisuutta voidaan mukauttaa rikoksen vakavuuden ja määrättävän rangaistuksen perusteella, jos lapsen todetaan syyllistyneen väitettyyn rikokseen. Esimerkiksi, jos kyseessä on ryöstön tai murhan kaltainen vakava rikos, perusteellisempi arviointi voi olla perusteltu.
34. Yksilöllistä arviointia olisi päivitettävä koko rikosoikeudellisen menettelyn ajan, ja lasta koskevia aiempia yksilöllisiä arviointeja voidaan käyttää, jos niitä päivitetään.
35. Jäsenvaltiot voivat poiketa tästä velvollisuudesta silloin, kun yksilöllisen arvioinnin tekeminen on kohtuutonta ottaen huomioon tapauksen olosuhteet ja sen, onko lapsi aiemmin ollut tekemisissä jäsenvaltion viranomaisten kanssa rikosoikeudellisessa menettelyssä. Tällaisissa tapauksissa lasten suojelusta tai hyvinvoinnista vastaavalle viranomaiselle olisi ilmoitettava, että yksilöllistä arviointia ei tehdä.

8 artikla – Oikeus lääkärintarkastukseen

36. Kansainvälisissä oikeudellisissa välineissä, kuten YK:n lapsen oikeuksien komitean yleisessä huomautuksessa nro 10 (2007) lapsen oikeuksista nuoriso-oikeudessa, suositellaan lääkärin tekemään tarkastukseen pääsyä ja riittävää sairaanhoitoa lapsen koko vapaudenmenetysajan. Nuoren ikänsä ja fyysisen ja henkisen kypsymättömyytensä takia lapset ovat alttiimpia kaltoinkohtelulle ja terveysongelmille kuin muut epäillyt ja syytetyt. Usein he eivät välttämättä edes pysty kunnolla tuomaan esiin terveysongelmiaan. Etenkin heidän koskemattomuutensa varmistamisesta on huolehdittava, erityisesti vapaudenmenetyksen aikana.

¹⁰

49 kohta.

37. Jos lapsi menettää vapautensa, hänellä olisi oltava oikeus lääkärintarkastukseen vanhempainvastuunkantajan, sopivan aikuisen tai avustajansa pyynnöstä. Tällaisen tarkastuksen tekijän on oltava lääketieteen asiantuntija.
38. Jos vapaudenmenetys tai lasta koskevat toimenpiteet jatkuvat, lääkärintarkastus voidaan myös tehdä uudelleen.
39. Jos lääkärintarkastus johtaa päätelmään, että toimenpiteet, joita lapseen aiotaan rikosoikeudellisessa menettelyssä kohdistaa (esim. lapsen kuulustelu tai pidätys) eivät ole hänen yleisen henkisen ja fyysisen tilansa kannalta sopivia, toimivaltaisten viranomaisten olisi toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä kansallisen lainsäädännön mukaisesti (esim. kuulustelun lykkääminen tai lapsen sairauden hoito). Lapsen etu on otettava asianmukaisesti huomioon.

9 artikla – Lasten kuulustelu

40. Lasten kuulusteleminen voi olla riskialtis tilanne, jossa heidän prosessuaalisia oikeuksiaan ja ihmisarvoaan ei välttämättä aina kunnioiteta eikä heidän haavoittuvuuttaan oteta asianmukaisesti huomioon.
41. Jotta voitaisiin varmistaa riittävä suojelu lapsille, jotka eivät aina pysty ymmärtämään niiden kuulustelujen, esim. mahdollisten poliisikuulustelujen, sisältöä, joihin he joutuvat, kuulustelut olisi tallennettava audiovisuaalisin keinoin. Olisi kuitenkin kohtuutonta edellyttää, että toimivaltaisten viranomaisten olisi varmistettava audiovisuaalinen tallennus kaikissa tapauksissa. Tapauksen monimutkaisuus, väitetyn rikoksen vakavuus ja seuraamus, joka voidaan määrätä, olisi otettava asianmukaisesti huomioon. Jos lapsi menettää vapautensa, kuulustelut olisi kuitenkin aina tallennettava.
42. Ainoastaan oikeusviranomaisilla ja asianosaisilla olisi oltava pääsy tällaisiin tallenteisiin niiden sisällön ja asiayhteyden varmistamiseksi. Tallenteiden julkinen levitys olisi estettävä. Lisäksi kuulustelujen pituuden, tyylin ja tahdin olisi vastattava kyseisen lapsen ikää ja kypsyystasoa.

10 artikla – Oikeus vapauteen

43. Henkilön oikeus vapauteen ja turvallisuuteen on kirjattu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1 kohtaan ja perusoikeuskirjan 6 artiklaan.
44. Kansainvälisten sääntöjen mukaan (YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 37 artikla, YK:n lapsen oikeuksien komitean yleinen huomautus nro 10 (2007) lapsen oikeuksista nuoriso-oikeudessa, 79 kohta, ja Euroopan neuvoston ministerikomitean suositus¹¹) lasten vapaudenriistoon on turvauduttava vasta viimeisenä ja mahdollisimman lyhytaikaisena keinona¹².
45. Tässä direktiivissä asetetaan vähimmäissäännöt vapaudenmenetykselle kansainväliset normit huomioon ottaen. Jäsenvaltioiden on tästä riippumatta noudatettava näitä vapaudenmenetystä koskevia kansainvälisiä normeja, erityisesti lasten erottamista aikuisista ja pääsyä koulutustoimenpiteiden piiriin syylliseksi tuomitsemisen jälkeen.

11 artikla – Vaihtoehtoiset toimenpiteet

¹¹ Ministerikomitean suositus (2008) 11 nuoria rikoksentekejiä koskevista eurooppalaisista säännöistä, 59.1 kohta; ministerikomitean suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä, 19 kohta.

¹² Ks. vihreä kirja keskinäisen luottamuksen lujittamisesta Euroopan oikeudenkäyttöalueella, lapsia koskeva 5 luku, KOM(2011) 327 lopullinen, 14.6.2011.

46. Toimivaltaisten viranomaisten olisi lasten vapaudenmenetyksen välttämiseksi toteutettava kaikki vapaudenmenetykselle vaihtoehtoiset toimenpiteet aina, kun se on lapsen edun mukaista. Tällaisiin toimenpiteisiin olisi sisällytettävä esimerkiksi velvollisuus ilmoittautua toimivaltaisille kansallisille viranomaisille, yhteydenpidon rajoittaminen tiettyjen henkilöiden kanssa tai osallistuminen terapiaan tai koulutustoimenpiteisiin¹³.

12 artikla – Oikeus tietynlaiseen kohteluun vapaudenmenetyksen yhteydessä

47. Tietyissä tapauksissa vapaudenmenetys voi olla välttämätön, jos vaarana on esimerkiksi todistusaineiston muuttaminen, todistajiin vaikuttaminen, juonittelu tai pako. Tällaisissa tapauksissa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota tapaan, jolla vapautensa menettäneitä lapsia kohdellaan.
48. Lisäksi, koska vapautensa menettäneet lapset ovat haavoittuvia ja koska perhesiteet ovat tärkeitä ja on edistettävä sopeutumista takaisin yhteiskuntaan, toimivaltaisten viranomaisten olisi kunnioitettava ja aktiivisesti tuettava kansainvälisiin ja eurooppalaisiin välineisiin kirjattujen lapsen oikeuksien täyttymistä. Muiden oikeuksien lisäksi lapsilla olisi oltava oikeus
- (a) säilyttää säännöllinen ja merkityksellinen yhteys vanhempiinsa, perheeseensä ja ystäviinsä. Tämän oikeuden rajoittamista ei saisi koskaan käyttää rangaistuksena;
 - (b) saada asianmukaista koulutusta, opastusta ja valistusta,
 - (c) saada sairaanhoitoa.
49. Lapset olisi kansainvälisten normien¹⁴ mukaan pidettävä erillään aikuisista, jotta heidän tarpeensa ja haavoittuvuutensa voidaan ottaa huomioon. Kun vapautensa menettänyt lapsi täyttää 18 vuotta, hänellä olisi oltava mahdollisuus olla edelleen erillään aikuisista. Tapauksen olosuhteet olisi otettava tässä huomioon. Tässä direktiivissä säädetyt toimenpiteet eivät kuitenkaan edellytä erillisten tilojen käyttöönottoa lasten vapaudenmenetyksen toteuttamista varten tai lapsivankiloiden perustamista.

13 artikla – Tapausten nopea ja huolellinen käsittely

50. Lapsia koskevissa menettelyissä olisi sovellettava kiireellisyysperiaatetta, jotta voidaan toimia nopeasti ja suojata lapsen etua. Tuomioistuinten olisi oltava erittäin huolellisia siinä, että lapsen perhesuhteille ja sosiaalisille suhteille ei aiheudu kielteisiä seurauksia.

14 artikla – Oikeus yksityisyyden suojaan

51. Vaatimus rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyjen ja syytettyjen lasten yksityisyyden suojelemiseen on kirjattu kansainvälisiin normeihin¹⁵. Osallistuminen rikosoikeudellisiin menettelyihin leimaa kyseisiä henkilöitä, ja se voi vaikuttaa haitallisesti erityisesti lasten mahdollisuuksiin sopeutua takaisin yhteiskuntaan ja heidän tulevaan työuraansa ja sosiaaliseen elämäänsä. Rikosoikeudellisissa

¹³ Ks. neuvoston puitepäättös 2009/829/YOS, tehty 23 päivänä lokakuuta 2009, vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta valvontatoimia koskeviin päätöksiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tutkintavankeuden vaihtoehtona, 8 artikla (EUVL L 294, 11.11.2009, s. 20).

¹⁴ Lapsen oikeuksista tehdyn YK:n yleissopimuksen 37 artikla, Beijingin sääntöjen 13.4 artikla, lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä annettujen Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivojen IV.A.6.20 kohta.

¹⁵ Lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä annettujen Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivojen IV.A.2.6 kohta.

menettelyissä mukana olevien lasten yksityisyyden suoja on nuorten kuntoutuksessa olennaisen tärkeä tekijä.

52. Lapset olisi tuomittava yleisöltä suljetuin ovin. Tuomioistuimien voi poikkeustapauksissa päättää järjestää kuulemisen julkisesti otettuaan asianmukaisesti huomioon lapsen edun.
53. Lisäksi viranomaisten olisi lapsen ja perheen edun mukaisesti ehkäistävä sellaisen tiedon julkinen levitys, joka voisi johtaa heidän tunnistamiseensa (esim. lapsen ja hänen perheenjäsentensä nimet ja kuvat).

15 artikla – Oikeus vanhempainvastuunkantajien läsnäoloon tuomioistuinkäsittelyissä

54. Jotta lasta voidaan tuomioistuinkäsittelyissä asianmukaisesti avustaa ja tukea, vanhempainvastuunkantajan tai 5 artiklassa tarkoitetun muun sopivan aikuisen olisi oltava läsnä.

16 artikla – Lapsen oikeus olla henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä, jossa arvioidaan hänen syyllisyyttään

55. Jos lapsi ei ole läsnä häntä koskevassa oikeudenkäynnissä, hänen puolustautumisoikeutensa ovat vaarassa. Tällöin vastaaja ei pysty kertomaan tuomioistuimelle omaa versiotaan tapahtumista eikä esittämään näyttöä sen mukaisesti. Sen vuoksi hänet saatetaan todeta syylliseksi ilman, että hän saa tilaisuuden kiistää tuomion perusteet.
56. Oikeus olla läsnä oikeudenkäynnissä tai mahdollisuus luopua tästä oikeudesta sen jälkeen, kun on saanut siitä tiedon, on puolustautumisoikeuksien toteutumisen kannalta olennainen.
57. Direktiivin 16 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeutta olla henkilökohtaisesti läsnä sovelletaan Euroopan ihmisoikeussopimusta koskevan oikeuskäytännön mukaisesti kaikkiin oikeudenkäynteihin, joissa arvioidaan syytetyn syyllisyyttä (tuomitaanko vai vapautetaanko). Lapsen on erityisen tärkeää olla läsnä juuri tällä rikosoikeudellisten menettelyjen hetkellä, koska sen seuraukset ovat erityisen merkittävät.

17 artikla – Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat menettelyt

58. Tätä direktiiviä sovelletaan neuvoston puitepäättöksen 2002/584/YOS mukaisen menettelyn kohteena olevaan lapseen siitä hetkestä, kun hänet pidätetään täytäntöönpanovaltiossa. Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan järjestelmän parantaminen on keskeinen aihe komission kolmannessa kertomuksessa eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäättöksen täytäntöönpanosta¹⁶.
59. Täytäntöönpanojäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on sovellettava tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia. Tämä edistää keskinäistä luottamusta ja vastavuoroista tunnustamista, kun lapsille annetaan vähintään samantasoinen suoja kuin pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa.
60. Tämä artikla ei vaikuta puitepäättöksessä säädettyihin aikarajoihin, joten eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanomenettely ei viivästy.

¹⁶ Komission kertomus eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäättöksen täytäntöönpanosta vuodesta 2007 lähtien – KOM(2011) 175, 11.4.2011.

61. Koska kansainvälisten sääntöjen mukaan lasten vapaudenriistoon on lapsen edun mukaisesti turvauduttava vasta viimeisenä ja mahdollisimman lyhytaikaisena keinona (ks. *edellä 10 artikla*), toimivaltaisten viranomaisten on toteutettava kaikki toimenpiteet, joilla eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevan lapsen vapaudenmenetyksen kestoa voidaan rajoittaa.

18 artikla – Oikeus oikeusapuun

62. Vaikka tässä direktiivissä ei pyritä sääntelemään oikeusapua, jäsenvaltioiden edellytetään varmistavan, että niiden kotimaisissa oikeusapujärjestelmissä taataan, että oikeus avustajaan tosiasiallisesti toteutuu.
63. Epäiltyinä ja syytettyinä olevien lasten oikeutta ensivaiheen oikeusapuun vapaudenmenetyksen yhteydessä tai heidän ollessaan eurooppalaista pidätysmääräystä koskevien menettelyjen kohteena säädetään [ehdotetussa] direktiivissä ensivaiheen oikeusavusta rikoksesta epäillyille tai syytetyille henkilöille, jotka ovat menettäneet vapautensa, sekä oikeusavusta eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä ja [ehdotetussa] komission suosituksessa rikoksesta epäiltyjen tai syytettyjen oikeudesta oikeusapuun rikosoikeudellisissa menettelyissä. Viimeksi mainitussa lasten tilanteeseen viitataan erityisesti tarveharkinnan ja aiheellisuusharkinnan yhteydessä¹⁷.

19 artikla – Koulutus

64. Oikeusviranomaisten, lainvalvontaviranomaisten ja vankilahenkilöstön, jotka käsittelevät tapauksia, joissa on mukana lapsia, olisi tiedostettava eri-ikäisten lasten erityistarpeet ja huolehdittava siitä, että menettelyjä mukautetaan niitä vastaavasti. Tätä varten he tarvitsevat koulutusta, jossa käsitellään lapsen oikeuksia, eri-ikäisten lasten tarpeita, lapsen kehitystä ja lapsipsykologiaa, pedagogisia taitoja, eri-ikäisten ja eri kehitysvaiheissa olevien lasten kanssa kommunikointia ja erityisen haavoittuvassa tilanteessa olevia lapsia¹⁸. Myös lasten asioihin erikoistuneille puolustusasianajajille olisi annettava tällaista koulutusta.
65. Myös henkilöitä, jotka antavat lapsille tukipalveluita tai korjaavan oikeuden palveluita, olisi koulutettava asianmukaiselle tasolle, jotta voidaan varmistaa, että lapsia kohdellaan kunnioittavasti, puolueettomasti ja ammattimaisesti.

20 artikla – Tiedonkeruu

66. Jotta tämän direktiivin vaikuttavuutta ja tehokkuutta voidaan seurata ja arvioida, jäsenvaltioiden on tarpeen kerätä tietoja tässä direktiivissä säädettyjen oikeuksien toteutumisesta. Näitä ovat oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten tallentamat tiedot sekä mahdollisuuksien mukaan terveys- ja sosiaalipalvelujen keräämät hallinnolliset tiedot.

21 artikla – Kustannukset

67. Jäsenvaltioiden on vastattava kustannuksista, joita tätä direktiiviä sovellettaessa aiheutuu lapsen arvioinnista, lääkärintarkastuksesta ja audiovisuaalisesta tallentamisesta, myös silloin, kun epäilty tai syytetty lapsi tuomitaan syyllisenä.

22 artikla – Suojan tason säilyttäminen

¹⁷ Ks. 6 ja 12 kohta.

¹⁸ Tämä perustuu myös kansainvälisiin normeihin, kuten lapsen oikeuksista tehdyn YK:n yleissopimuksen 40 artiklan 1 ja 3 kohtaan ja lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä annettujen Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivojen 63 kohtaan.

68. Tällä artiklalla varmistetaan, että yhteisten vähimmäisvaatimusten asettaminen tämän direktiivin mukaisesti ei heikennä tietyissä jäsenvaltioissa sovellettavien vaatimusten tasoa ja että perusoikeuskirjassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa määrätyt vaatimukset pysyvät voimassa. Koska tässä direktiivissä säädetään vähimmäissäännöistä, jäsenvaltioilla säilyy vapaus asettaa korkeampia vaatimuksia kuin tässä direktiivissä sovitut.

23 artikla – Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

69. Jäsenvaltioiden on pantava direktiivi täytäntöön [24 kuukauden kuluttua sen julkaisemisesta] ja viimeistään samana päivänä toimitettava komissiolle kirjallisina ne säännökset, joilla se saatetaan osaksi niiden kansallista lainsäädäntöä.
70. Jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava toimenpiteistä, jotka koskevat direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, yhdellä tai useammalla asiakirjalla, joista käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde.

24 artikla – Voimaantulo

71. Tässä artiklassa säädetään, että direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

4. TOISSIJAISUUSPERIAATE

72. Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta, sillä ehdotuksen tavoitteena on lisätä niiden keskinäistä luottamusta, ja siksi on tärkeää sopia kaikkialla Euroopassa yhteiset vähimmäisvaatimukset sellaisten lasten menettelytakeille, jotka ovat rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyinä tai syytettynä. EU:n toimien tarvetta ja perusteluja sille, rikosoikeudellisiin menettelyihin joutuneille lapsille annettavia erityistakeita koskevat toimet on parempi toteuttaa EU:n tasolla, käsitellään tarkemmin direktiiviehdotuksen rinnalla julkaistavassa vaikutusten arvioinnissa.

5. SUHTEELLISUUSPERIAATE

73. Ehdotus on suhteellisuusperiaatteen mukainen, koska siinä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Euroopan tasolla. Pidemmälle menevään vaatimusten yhdenmukaistamiseen tähtäävät toimenpiteet, jotka olisivat edellyttäneet huomattavia muutoksia jäsenvaltioiden rikosoikeusjärjestelmiin, kuten rikosoikeudellisen vastuun ikäraja, nuorisotuomioistuinten perustaminen, säännöt tapauksen ohjaamiselle oikeusjärjestelmien ulkopuolella käsiteltäväksi (diversio), on hylätty. Jotta EU:n toimet olisivat oikeasuhteisia, direktiivissä ei ehdoteta kattavia sääntöjä lasten kohtelulle rikosoikeudellisissa menettelyissä. Siinä asetetaan ainoastaan vähimmäissäännöt, joita pidetään välttämättöminä, jotta voidaan saavuttaa tavoitteena oleva tuloksellinen lastensuojelun taso ja lisätä keskinäistä luottamusta ja oikeudellista yhteistyötä.

6. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

74. Ehdotus ei vaikuta Euroopan unionin talousarvioon.

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI**rikoksesta epäiltyjä ja syytettyjä lapsia koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä**

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 82 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksikössä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹⁹,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon²⁰,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksiköstä,

sekä katsovat seuraavaa:

- 1) Tällä direktiivillä on tarkoitus luoda menettelytakeet, joilla varmistetaan, että rikosoikeudellisissa menettelyissä syytetyt tai epäillyt lapset pystyvät ymmärtämään ja seuraamaan kyseistä menettelyä, annetaan lapsille mahdollisuus käyttää oikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, ehkäistään lasten uusintarikollisuutta ja edistetään heidän sopeutumistaan yhteiskuntaan.
- 2) Koska tällä direktiivillä vahvistetaan vähimmäissäännöt epäiltyjen ja syytettyjen prosessuaalisten oikeuksien suojalle, sen odotetaan lujittavan jäsenvaltioiden luottamusta muiden jäsenvaltioiden rikosoikeudellisiin järjestelmiin ja siten helpottavan rikosasioissa annettujen päätösten vastavuoroista tunnustamista. Yhteisten vähimmäissääntöjen voidaan myös odottaa poistavan esteitä kansalaisten vapaan liikkuvuuden tieltä jäsenvaltioiden alueella.
- 3) Vaikka jäsenvaltiot ovat ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen, jäljempänä 'Euroopan ihmisoikeussopimus', kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen ja lapsen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen sopimuspuolia, kokemus on osoittanut, että tämä ei itsessään aina tarjoa riittävää luottamusta muiden jäsenvaltioiden rikosoikeudellisiin järjestelmiin.
- 4) Tukholman ohjelmassa²¹ painotetaan voimakkaasti yksilön oikeuksien vahvistamista rikosoikeudellisissa menettelyissä. Sen 2.4 kohdassa Eurooppa-neuvosto kehottaa

¹⁹ EUVL C , , s. .

²⁰ EUVL C , , s. .

²¹ EUVL C 115, 4.5.2010, s. 1.

komissiota tekemään ehdotuksia edeten vaiheittain²² epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksien vahvistamisessa.

- (5) Tähän mennessä on hyväksytty kolme toimenpidettä, jotka ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU²³, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU²⁴ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/48/EU²⁵.
- 6) Tällä direktiivillä edistetään lapsen oikeuksia ottaen huomioon Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä.
- 7) Rikosasioissa syytettyihin ja epäiltyihin lapsiin olisi kiinnitettävä erityistä huomiota, jotta voitaisiin vaalia heidän mahdollisuuttaan kehittyä ja sopeutua takaisin yhteiskuntaan.
- 8) Direktiiviä olisi sovellettava lapsiin eli henkilöihin, jotka ovat alle 18-vuotiaita silloin, kun heitä aletaan epäillä tai syyttää rikoksesta, rikosoikeudellisen menettelyn päättymiseen asti, siitä riippumatta minkä ikäisiä he ovat menettelyn aikana.
- 9) Direktiiviä olisi sovellettava myös rikoksissa, jotka epäilty tai syytetty on tehnyt 18 vuotta täytettyään, jos ne liittyvät erottamattomasti rikoksiin, joita koskeva rikosoikeudellinen menettely on alkanut kyseisen henkilön ollessa alle 18-vuotias, ja niitä koskevat tutkinta- ja syytetoimet on yhdistetty.
- 10) Tapauksissa, joissa henkilö on yli 18-vuotias, kun hänestä tulee rikosoikeudellisessa menettelyssä epäilty tai syytetty, jäsenvaltioita kannustetaan soveltamaan tässä direktiivissä säädettyjä menettelytakeita, kunnes henkilö täyttää 21 vuotta.
- 11) Jäsenvaltioiden olisi määritettävä lapsen ikä hänen oman lausuntonsa, henkilötietojen tarkastuksen, asiakirjojen ja muiden todisteiden perusteella ja, jos tällaisia todisteita ei ole käytettävissä tai niiden perusteella ei saada täyttä varmuutta, lääkärintarkastuksen perusteella.
- 12) Tämän direktiivin täytäntöönpanossa olisi otettava huomioon direktiivien 2012/13/EU ja 2013/48/EU säännökset. Vähäisten rikkomusten ollessa kyseessä tietoja olisi annettava direktiivin 2012/13/EU 2 artiklan 2 kohdassa säädetyn ehdoin. Tässä direktiivissä säädetään kuitenkin vanhempainvastuunkantajan tiedonsaantia koskevista täydentävistä lisätakeista ja avustajan pakollisesta käytöstä, jotta lasten erityistarpeet voidaan ottaa huomioon.
- 13) Jos lapsi menettää vapautensa, oikeuksia koskevaan ilmoitukseen, joka annetaan lapselle direktiivin 2012/13/EU 4 artiklan mukaisesti, olisi sisällytettävä selkeät tiedot oikeuksista, jotka lapsella on tämän direktiivin nojalla.
- 14) 'Vanhempainvastuunkantajalla' tarkoitetaan ketä tahansa henkilöä, jolla on vanhempainvastuu lapseen nähden, kuten neuvoston asetuksessa (EY) 2201/2003²⁶

²² EUVL C 291, 4.12.2009, s. 1.

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU, annettu 20 päivänä lokakuuta 2010, oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä (EUVL L 280, 26.10.2010, s. 1).

²⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU, annettu 22 päivänä toukokuuta 2012, tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä (EUVL L 142, 1.6.2012, s. 1).

²⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/48/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevista menettelyistä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin (EUVL L 294, 6.11.2013, s. 1).

määritellään. 'Vanhempainvastuulla' tarkoitetaan oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka liittyvät lapsen henkilöön tai omaisuuteen ja jotka jollakin luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on tuomioistuimen tuomion tai lain taikka voimassa olevan sopimuksen perusteella, oikeus lapsen huoltoon ja tapaamisoikeus mukaan lukien .

- 15) Lapsilla olisi oltava oikeus siihen, että heidän vanhempainvastuunkantajansa saa tiedot sovellettavista prosessuaalisista oikeuksista joko suullisesti tai kirjallisesti. Nämä tiedot olisi annettava viipymättä ja niin yksityiskohtaisina kuin on tarpeen menettelyn oikeudenmukaisuuden ja lapsen puolustautumisoikeuden tehokkaan käytön takaamiseksi. Jos vanhempainvastuunkantajan tiedonsaanti olisi lapsen etujen vastaista, tiedot olisi annettava jollekin muulle sopivalle aikuiselle.
- 16) Lasten ei pitäisi voida luopua oikeudestaan avustajaan, koska he eivät pysty täysin ymmärtämään ja seuraamaan rikosoikeudellista menettelyä. Siksi avustajan läsnäolon tai avun olisi oltava lapsille pakollista.
- 17) Joissakin jäsenvaltioissa jokin muu viranomainen kuin syyttäjä tai tuomioistuin, jolla on toimivalta rikosasioissa, määrää suhteellisen vähäisistä rikkomuksista seuraamuksen, joka on muu kuin vapaudenmenetys. Tällainen tilanne voi koskea esimerkiksi liikenne rikkomuksia, joita tehdään runsaasti ja jotka saatetaan havaita liikenteenvalvonnan yhteydessä. Tällaisissa tilanteissa olisi kohtuutonta edellyttää, että toimivaltaiset viranomaiset takaavat avustajan pakollisen käytön. Jos jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään, että tällainen viranomainen määrää seuraamuksen vähäisistä rikkomuksista, ja seuraamuksen määräämisestä on joko mahdollista valittaa tuomioistuimeen, jolla on toimivalta rikosasioissa, tai asia on muuten mahdollista siirtää tällaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, avustajan pakollista käyttöä olisi siksi sovellettava ainoastaan kyseisessä tuomioistuimessa tällaisen valituksen tai siirron johdosta käytävään menettelyyn. Joissakin jäsenvaltioissa lapsia koskevat menettelyt voi hoitaa syyttäjä, joka voi määrätä seuraamuksia. Tällaisissa menettelyissä avustajan käytön olisi oltava lapsille pakollista.
- 18) Joissakin jäsenvaltioissa tiettyjä vähäisiä rikkomuksia, erityisesti vähäisiä liikenne rikkomuksia, yleisten kunnallisten määräysten vähäisiä rikkomisia ja vähäistä yleisen järjestyksen loukkaamista, pidetään rikoksina. Olisi kohtuutonta edellyttää, että toimivaltaiset viranomaiset takaavat avustajan pakollisen käytön tällaisten vähäisten rikkomusten osalta. Jos jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään, että vähäisistä rikkomuksista ei voida määrätä seuraamukseksi vapaudenmenetystä, oikeutta avustajan pakolliseen käyttöön olisi siksi sovellettava ainoastaan menettelyihin tuomioistuimessa, jolla on toimivalta rikosasioissa.
- 19) Lapsella, jota epäillään tai syytetään rikosoikeudellisessa menettelyssä, olisi oltava oikeus yksilölliseen arviointiin, jossa selvitetään hänen erityistarpeensa suojelun, valistuksen, koulutuksen ja yhteiskuntaan uudelleensopeutumisen osalta sen määrittämiseksi, missä määrin hän tarvitsee erityistoimenpiteitä rikosoikeudellisen menettelyn aikana ja onko seuraamus tai koulutustoimenpide sopiva.
- 20) Pidätetyn tai vapautensa menettäneen lapsen henkilökohtaisen koskemattomuuden varmistamiseksi lapsella olisi oltava pääsy lääkärintarkastukseen. Tarkastuksen olisi oltava lääkärin tekemä.

²⁶

Neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003, annettu 27 päivänä marraskuuta 2003, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevista asioista (EUVL L 338, 23.12.2003, s. 1).

- 21) Jotta lapsia, jotka eivät aina pysty ymmärtämään niiden kuulustelujen sisältöä, joihin he joutuvat, voitaisiin suojella riittävästi, heidän kuulustelunsa olisi tallennettava audiovisuaalisin keinoin kuulustelun sisällön mahdollisen kiistämisen ja sen seurauksena kuulustelun tarpeettoman toistamisen välttämiseksi. Tämä ei koske lapsen henkilöllisyyden selvittämiseksi tarvittavaa kuulustelua.
- 22) Olisi kuitenkin kohtuutonta edellyttää, että toimivaltaiset viranomaiset varmistaisivat audiovisuaalisen tallennuksen kaikissa olosuhteissa. Tapauksen monimutkaisuus, väitetyn rikoksen vakavuus ja mahdollinen seuraamus, joka voidaan määrätä, olisi otettava asianmukaisesti huomioon. Jos lapsi menettää vapautensa ennen tuomitsemista, kaikki lapsen kuulustelut olisi tallennettava audiovisuaalisin keinoin.
- 23) Ainoastaan oikeusviranomaisilla ja asianosaisilla olisi oltava pääsy tällaisiin audiovisuaalisiin tallenteisiin. Lisäksi lasten kuulusteleminen olisi suoritettava niin, että heidän ikänsä ja kypsyystasonsa otetaan huomioon.
- 24) Oikeusapukysymyksestä päättäessään jäsenvaltioiden olisi pyrittävä luomaan säännöt, joilla varmistetaan, että lasten oikeus avustajaan tosiasiallisesti toteutuu.
- 25) Tutkintavankeuteen määrätty lapset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Lasten vapaudenmenetyksen välttämiseksi olisi toteutettava erityistoimia, koska vapaudenmenetykseen liittyy heidän fyysiseen, henkiseen ja sosiaaliseen kehitykseensä vaikuttavia riskejä. Toimivaltaisten viranomaisten olisi harkittava vaihtoehtoisia toimenpiteitä ja määrättävä sellaisia aina kun se on lapsen edun mukaista. Näitä voivat olla velvollisuus ilmoittautua toimivaltaiselle viranomaiselle, yhteydenpidon rajoittaminen tiettyjen henkilöiden kanssa, velvollisuus osallistua terapiaan tai vieroitushoitoon ja osallistuminen koulutustoimenpiteisiin.
- 26) Jos lapsi määrätään menettämään vapautensa, hänen olisi saatava osakseen erityisiä suojelutoimenpiteitä. Hänet on lapsen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen 37 artiklan c alakohdan mukaan pidettävä erillään aikuisista, ellei katsota olevan lapsen edun mukaista toimia toisin. Kun vapautensa menettänyt lapsi täyttää 18 vuotta, hänellä olisi oltava mahdollisuus oleskella edelleen erillään aikuisista, jos se on perusteltua tapauksen olosuhteet huomioon ottaen. Lasten haavoittuvuuden vuoksi olisi kiinnitettävä erityistä huomiota tapaan, jolla vapautensa menettäneitä lapsia kohdellaan. Lapsilla olisi oltava pääsy koulutukseen tarpeidensa mukaisesti.
- 27) Ammattilaisten, jotka ovat suorassa yhteydessä lapsiin, olisi otettava huomioon erikikäisten lasten erityistarpeet ja huolehdittava siitä, että menettelyjä mukautetaan vastaavasti. Tätä varten heille olisi annettava erityistä koulutusta lasten kanssa toimimisesta.
- 28) Lapset olisi tuomittava yleisöltä suljetuin ovin, jotta voidaan suojella heidän yksityisyyttään ja helpottaa heidän sopeutumistaan takaisin yhteiskuntaan. Tuomioistuin voi poikkeustapauksissa päättää järjestää kuulemisen julkisesti otettuaan asianmukaisesti huomioon lapsen edun.
- 29) Jotta lasta voidaan asianmukaisesti avustaa ja tukea, vanhempainvastuunkantajan tai jonkun muun sopivan aikuisen olisi oltava läsnä epäiltyä tai syytettyä lasta koskevissa tuomioistuinkäsittelyissä.
- 30) Syytetyn oikeus olla henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä perustuu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa määrättyyn oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan oikeuteen, sellaisena kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on sitä tulkinnut.

- 31) Tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia olisi sovellettava eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan menettelyn kohteena olevaan lapseen siitä hetkestä, kun hänet pidätetään täytäntöönpanovaltiossa.
- 32) Tässä direktiivissä säädettyjen yksilöllisten arviointien, lääkärintarkastusten ja audiovisuaalisten tallenteiden tekemisen olisi oltava lapsille maksutonta.
- 33) Jotta tämän direktiivin vaikuttavuutta voidaan seurata ja arvioida, jäsenvaltioiden on tarpeen kerätä tietoa tässä direktiivissä säädettyjen oikeuksien toteutumisesta. Näitä ovat oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten tallentamat tiedot sekä mahdollisuuksien mukaan terveys- ja sosiaalipalvelujen keräämät hallinnolliset tiedot tässä direktiivissä säädettyjen oikeuksien osalta, erityisesti avustajan käyttöönsä saaneiden lasten määrä, toteutettujen yksilöllisten arviointien määrä, audiovisuaalisin keinoin tallennettujen kuulustelujen määrä ja vapautensa menettäneiden lasten määrä.
- 34) Tässä direktiivissä kunnioitetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa tunnustettuja perusoikeuksia ja periaatteita, joihin kuuluvat muun muassa kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kielto, oikeus vapauteen ja turvallisuuteen, oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen, oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, lapsen oikeudet, vammaisten sopeutuminen yhteiskuntaan, oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, syyttömyysolettama ja puolustuksen oikeudet. Tämä direktiivi olisi pantava täytäntöön näiden oikeuksien ja periaatteiden mukaisesti.
- 35) Tässä direktiivissä säädetään vähimmäissäännöistä. Jäsenvaltiot voivat laajentaa tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia korkeatasoisemman suojan tarjoamiseksi. Korkeatasoisempi suojaa ei saisi olla este oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroiselle tunnustamiselle, jota näiden vähimmäissääntöjen on tarkoitus helpottaa. Suojan taso ei saisi milloinkaan alittaa perusoikeuskirjassa tai Euroopan ihmisoikeussopimuksessa määrättyjä vaatimuksia, sellaisina kuin niitä tulkitaan Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä.
- 36) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitteita eli yhteisten vähimmäisvaatimusten asettamista rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyjä ja syytettyjä lapsia koskeville menettelytakeille, vaan se voidaan toimenpiteen laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.
- 37) [Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevan 3 artiklan mukaisesti nämä jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet haluavansa osallistua tämän direktiivin hyväksymiseen ja soveltamiseen.] TAI [Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetystä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevan 1 ja 2 artiklan mukaisesti nämä jäsenvaltiot eivät osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido

näitä jäsenvaltioita eikä sitä sovelleta näihin jäsenvaltioihin, sanotun kuitenkin rajoittamatta mainitun pöytäkirjan 4 artiklan soveltamista.]²⁷;

- 38) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevan 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan.
- 39) Jäsenvaltiot ovat selittävistä asiakirjoista 28 päivänä syyskuuta 2011 annetun jäsenvaltioiden ja komission yhteisen poliittisen lausuman²⁸ mukaisesti sitoutuneet perustelluissa tapauksissa liittämään ilmoitukseen toimenpiteistä, jotka koskevat direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, yhden tai useamman asiakirjan, joista käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde. Tämän direktiivin osalta lainsäätäjää pitää tällaisten asiakirjojen toimittamista perusteltuna,

²⁷ Direktiivin tämän johdanto-osan kappaleen lopullinen sanamuoto riippuu siitä, minkä kannan Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti omaksuvat pöytäkirjan N:o 21 määräysten mukaisesti.

²⁸ EUVL C 369, 17.12.2011, s. 14.

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Kohde

Tässä direktiivissä säädetään vähimmäissäännöt rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyinä tai syytettyinä olevien lasten ja neuvoston puitepäättöksen 2002/584/YOS²⁹ mukaisen luovuttamismenettelyn, jäljempänä 'eurooppalaista pidätysmääräystä koskeva menettely', kohteena olevien lasten tietyille oikeuksille.

2 artikla

Soveltamisala

1. Tätä direktiiviä sovelletaan rikosoikeudellisen menettelyn kohteena oleviin lapsiin siitä lähtien, kun heitä aletaan epäillä tai syyttää rikoksesta, rikosoikeudellisen menettelyn päättymiseen asti.
2. Tätä direktiiviä sovelletaan eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan menettelyn kohteena oleviin lapsiin siitä lähtien, kun heidät pidätetään täytäntöönpanovaltiossa.
3. Tätä direktiiviä sovelletaan 1 kohdassa tarkoitettuihin rikosoikeudellisen menettelyn kohteena oleviin henkilöihin ja 2 kohdassa tarkoitettuihin eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan menettelyn kohteena oleviin henkilöihin, jotka eivät heidän lapsena ollessaan alkaneen menettelyn kuluessa ole enää lapsia.
4. Tätä direktiiviä sovelletaan myös muihin kuin epäiltyihin tai syytettyihin lapsiin, joista poliisin tai jonkin muun lainvalvontaviranomaisen suorittaman kuulustelun aikana tulee epäilty tai syytetty.
5. Tämä direktiivi ei vaikuta rikosoikeudellisen vastuun ikärajaa koskeviin kansallisiin sääntöihin.

3 artikla

Määritelmä

Tässä direktiivissä 'lapsella' tarkoitetaan alle 18-vuotiasta henkilöä.

4 artikla

Lasten tiedonsaantioikeus

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lapsille ilmoitetaan viipymättä heidän oikeuksistaan direktiivin 2012/13/EU mukaisesti. Heille on ilmoitettava myös seuraavista oikeuksista samassa laajuudessa kuin direktiivissä 2012/13/EU on säädetty:

²⁹ Neuvoston puitepäättös 2002/584/YOS, tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002, eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä (EYVL L 190, 18.7.2002, s. 1).

- (1) oikeus vanhempainvastuunkantajien tiedonsaantiin, kuten 5 artiklassa on säädetty;
 - (2) oikeus avustajaan, kuten 6 artiklassa säädetään;
 - (3) oikeus yksilölliseen arviointiin, kuten 7 artiklassa säädetään;
 - (4) oikeus lääkärintarkastukseen, kuten 8 artiklassa säädetään;
 - (5) oikeus vapauteen, kuten 10 artiklassa säädetään, ja oikeus tietynlaiseen kohteluun vapaudenmenetyksen yhteydessä, kuten 12 artiklassa säädetään;
 - (6) oikeus yksityisyyden suojaan, kuten 14 artiklassa säädetään;
 - (7) oikeus vanhempainvastuunkantajien läsnäoloon tuomioistuinkäsittelyissä, kuten 15 artiklassa säädetään;
 - (8) oikeus olla henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä, kuten 16 artiklassa säädetään;
 - (9) oikeus oikeusapuun, kuten 6 artiklassa säädetään.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos lapsi menettää vapautensa, oikeuksia koskevaan ilmoitukseen, joka hänelle annetaan direktiivin 2012/13/EU mukaisesti, sisällytetään oikeudet, jotka hänellä on tämän direktiivin nojalla.

5 artikla

Oikeus vanhempainvastuunkantajan tiedonsaantiin

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vanhempainvastuunkantajalle tai, jos se on vastoin lapsen etua, jollekin muulle sopivalle aikuiselle annetaan tiedot, jotka lapsi saa 4 artiklan mukaisesti.

6 artikla

Oikeus avustajan pakolliseen käyttöön

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lapsella on avustaja koko rikosoikeudellisen menettelyn ajan direktiivin 2013/48/EU mukaisesti. Oikeudesta käyttää avustajaa ei voi luopua.
2. Oikeutta käyttää avustajaa sovelletaan myös rikosoikeudellisissa menettelyissä, joissa syyttäjä saattaa luopua syytetoimista lapsen täytettyä tietyt ehdot.

7 artikla

Oikeus yksilölliseen arviointiin

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lapsen suojelua, koulutusta ja yhteiskuntaan sopeutumista koskevat tarpeet otetaan huomioon.
2. Lasta on tätä varten arvioitava yksilöllisesti. Arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen persoonallisuuteen ja kypsyyteen sekä hänen taloudelliseen ja sosiaaliseen taustaansa.

3. Yksilöllinen arviointi on tehtävä sopivassa menettelyn vaiheessa ja joka tapauksessa ennen syytteeseen asettamista.
4. Yksilöllisen arvioinnin laajuus ja yksityiskohtaisuus voi vaihdella tapauksen olosuhteiden, väitetyn rikoksen vakavuuden ja, jos lapsi todetaan syylliseksi väitettyyn rikokseen, määrättävän seuraamuksen perusteella ja sen perusteella, onko lapsi aiemmin ollut tekemisissä toimivaltaisten viranomaisten kanssa rikosoikeudellisessa menettelyssä.
5. Yksilöllinen arviointi on tehtävä niin, että lapsi osallistuu siihen tiiviisti.
6. Jos seikat, joihin yksilöllinen arviointi perustuu, muuttuvat merkittävästi, jäsenvaltioiden on varmistettava, että arviointia päivitetään rikosoikeudellisen menettelyn aikana.
7. Jäsenvaltiot voivat poiketa 1 kohdassa säädetystä velvollisuudesta silloin, kun yksilöllisen arvioinnin tekeminen on kohtuutonta ottaen huomioon tapauksen olosuhteet ja se, onko lapsi aiemmin ollut tekemisissä jäsenvaltion viranomaisten kanssa rikosoikeudellisessa menettelyssä.

8 artikla

Oikeus lääkärintarkastukseen

1. Jos lapsi menettää vapautensa, jäsenvaltioiden on varmistettava, että hän pääsee lääkärintarkastukseen, jossa on muun muassa tarkoitus arvioida hänen henkistä ja fyysistä tilaansa, jotta voidaan määrittää, selviääkö hän kuulustelusta tai muista tutkintatoimista tai todisteiden keräämistoimista tai mistä tahansa muista häneen kohdistetuista tai kohdistettavista toimenpiteistä.
2. Seuraavilla henkilöillä on oltava oikeus pyytää lääkärintarkastusta:
 - (a) lapsi,
 - (b) vanhempainvastuunkantaja tai 5 artiklassa tarkoitettu sopiva aikuinen,
 - (c) lapsen avustaja.
3. Lääkärintarkastuksen johtopäätös on esitettävä kirjallisesti.
4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lääkärintarkastus tehdään uudelleen, jos olosuhteet sitä edellyttävät.

9 artikla

Lasten kuulusteleminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että poliisin tai jonkin muun lainvalvonta- tai oikeusviranomaisen ennen syytteeseen asettamista suorittamat lapsen kuulustelut tallennetaan audiovisuaalisin keinoin, ellei se ole kohtuutonta, kun otetaan huomioon tapauksen monimutkaisuus, väitetyn rikoksen vakavuus ja mahdollinen seuraamus, joka voidaan määrätä.
2. Lapsen kuulustelut on tallennettava audiovisuaalisin keinoin kaikissa tapauksissa, jos lapsi menettää vapautensa, rikosoikeudellisen menettelyn vaiheesta riippumatta.

3. Edellä olevalla 1 artiklalla ei rajoiteta mahdollisuutta esittää kysymyksiä lapsen henkilöllisyyden määrittämiseksi ilman tällaista audiovisuaalista tallentamista.

10 artikla

Oikeus vapauteen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ennen tuomitsemista lasten vapaudenmenetykseen turvaudutaan vasta viimeisenä ja mahdollisimman lyhytaikaisena keinona. Lapsen ikä ja hänen yksilöllinen tilanteensa on otettava asianmukaisesti huomioon.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tuomioistuin tarkastelee ennen tuomitsemista tapahtuvaa lapsen vapaudenmenetystä säännöllisesti uudelleen.

11 artikla

Vaihtoehtoiset toimenpiteet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisilla viranomaisilla on vapaudenmenetyksen edellytysten täytyessä käytettävissään vaihtoehtoisia toimenpiteitä sikäli kuin se on mahdollista.
2. Vaihtoehtoisia toimenpiteitä voivat olla
 - (a) lapsen velvollisuus oleskella tietyssä paikassa,
 - (b) yhteydenpidon rajoittaminen tiettyjen henkilöiden kanssa,
 - (c) velvollisuus ilmoittautua toimivaltaisille viranomaisille,
 - (d) osallistuminen terapiaan tai vieroitushoitoon,
 - (e) osallistuminen koulutukseen.

12 artikla

Oikeus tietynlaiseen kohteluun vapaudenmenetyksen yhteydessä

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lapset pidetään vapaudenmenetyksen yhteydessä erillään aikuisista, ellei katsota olevan lapsen edun mukaista toimia toisin. Jäsenvaltioiden olisi säädettävä mahdollisuudesta pitää vapautensa menettänyt lapsi edelleen erillään aikuisista, kun hän täyttää 18 vuotta, jos se on perusteltua tapauksen olosuhteet huomioon ottaen.
2. Jäsenvaltioiden on vapaudenmenetyksen aikana toteutettava kaikki asianmukaiset toimenpiteet, joilla
 - (a) varmistetaan ja vaalitaan lapsen terveyttä ja fyysistä kehitystä,
 - (b) varmistetaan lapsen oikeus koulutukseen,
 - (c) varmistetaan, että oikeus perhe-elämään, perhesiteiden ylläpitäminen mukaan lukien, toteutuu tosiasiallisesti ja säännöllisesti,
 - (d) edistetään lapsen kehitystä ja hänen tulevaa sopeutumistaan yhteiskuntaan.

13 artikla

Tapausten nopea ja huolellinen käsittely

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lapsia koskevat rikosoikeudelliset menettelyt käsitellään kiireellisesti ja asianmukaista huolellisuutta noudattaen.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lapsia kohdellaan tavalla, joka soveltuu heidän ikäänsä, erityistarpeisiinsa, kypsyiteensä ja ymmärtämiskykyynsä, ottaen huomioon, että heillä voi olla viestintävaikeuksia.

14 artikla

Oikeus yksityisyyden suojaan

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lapsia koskevat rikosoikeudelliset menettelyt toteutetaan suljetuin ovin, ellei poikkeamista tästä pidetä poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltuna, kun lapsen etua on asianmukaisesti harkittu.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset toteuttavat rikosoikeudellisissa menettelyissä asianmukaiset toimenpiteet lapsen ja hänen perheenjäsentensä yksityisyyden suojaamiseksi, heidän nimensä ja kuvansa mukaan lukien. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset eivät levitä julkisesti sellaista tietoa, joka voisi johtaa lapsen tunnistamiseen.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tallenteita ei levitetä julkisesti.

15 artikla

Oikeus vanhempainvastuunkantajien läsnäoloon tuomioistuinkäsittelyissä

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vanhempainvastuunkantaja tai 5 artiklassa tarkoitettu muu sopiva aikuinen voi olla läsnä lasta koskevissa tuomioistuinkäsittelyissä.

16 artikla

Lapsen oikeus olla henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä, jossa arvioidaan hänen syyllisyyttään

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lapsi on läsnä oikeudenkäynnissä.
2. Jos lapsi ei ole ollut läsnä oikeudenkäynnissä, jossa hänen syyllisyytensä on ratkaistu, jäsenvaltioiden on varmistettava, että lapsella on oikeus menettelyyn, johon hänellä on oikeus osallistua ja jossa on mahdollista käsitellä pääasia uudelleen ja myös tarkastella uusia todisteita ja joka voi johtaa alkuperäisen ratkaisun kumoamiseen.

17 artikla

Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat menettelyt

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että etsityllä lapsella on täytäntöönpanevassa jäsenvaltiossa eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan menettelyn mukaisen pidätyksen yhteydessä 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 15 ja 18 artiklassa tarkoitetut oikeudet.
2. Täytäntöönpaneuvien viranomaisten on toteutettava kaikki toimenpiteet, joilla eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevan lapsen vapaudenmenetyksen kesto voidaan rajoittaa, rajoittamatta kuitenkaan puitepäätöksen 2002/584/YOS 12 artiklan soveltamista.

18 artikla

Oikeus oikeusapuun

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeusapua koskevassa kansallisessa lainsäädännössä taataan 6 artiklassa tarkoitetun avustajan käyttöä koskevan oikeuden tosiasiallinen toteutuminen.

19 artikla

Koulutus

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeusviranomaiset, lainvalvontaviranomaiset ja vankilatyöntekijät, jotka käsittelevät lapsia koskevia tapauksia, ovat lapsia koskeviin rikosoikeudellisiin menettelyihin erikoistuneita ammattilaisia. Heille on annettava lapsen oikeuksia, asianmukaista kuulustelutekniikkaa, lapsipsykologiaa, lapsen tarpeisiin mukautettua viestinnän kieltä ja pedagogisia taitoja koskevaa koulutusta.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että myös lapsia puolustavat avustajat saavat tällaista koulutusta.
3. Jäsenvaltioiden on julkisten palvelujensa kautta tai rahoittamalla lasten tukijärjestöjä edistettävä aloitteita, jotka mahdollistavat sen, että lasten tukipalveluja ja korjaavan oikeuden palveluja tarjoavat tahot saavat asianmukaista koulutusta sellaiselle tasolle asti, jota heidän yhteytensä lapsiin edellyttävät, ja sen, että ne noudattavat ammatillisia vaatimuksia sen varmistamiseksi, että näitä palveluja tarjotaan puolueettomasti, kunnioittavasti ja ammattitaitoisesti.

20 artikla

Tiedonkeruu

1. Jäsenvaltioiden on viimeistään [...] ja sen jälkeen joka kolmas vuosi toimitettava komissiolle tiedot, joista ilmenee, miten tässä direktiivissä vahvistetut oikeudet on pantu täytäntöön.

2. Näihin tietoihin olisi sisällytettävä erityisesti avustajan käyttöönsä saaneiden lasten määrä, toteutettujen yksilöllisten arviointien määrä, audiovisuaalisin keinoin tallennettujen kuulustelujen määrä ja vapautensa menettäneiden lasten määrä.

21 artikla

Kustannukset

Jäsenvaltioiden on riippumatta siitä, miten menettely päättyy, vastattava 7, 8 ja 9 artiklan soveltamisesta aiheutuvista kustannuksista.

22 artikla

Suojan tason säilyttäminen

Tämän direktiivin säännösten ei pidä katsoa rajoittavan perusoikeuskirjassa, Euroopan ihmisoikeussopimuksessa tai muissa asiaa koskevissa kansainvälisen oikeuden säännöksissä, erityisesti lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen säännöksissä, tai tätä direktiiviä korkeatasoisemman suojan tarjoavassa jäsenvaltion lainsäädännössä turvattuja oikeuksia tai menettelytakeita eikä poikkeavan niistä.

23 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään [24 kuukauden kuluttua direktiivin julkaisemisesta]. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.
2. Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.
3. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

24 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

25 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu jäsenvaltioille perussopimusten mukaisesti.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja